

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Π. ΚΟΥΖΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΑΤΩΝΙΚΗΝ ΕΟΡΤΗΝ

Ὁ μέγας ιδεολόγος Ἕλληνας φιλόσοφος Πλάτων, ἔλκων τὸ γένος ἀπὸ τοῦ βασιλέως Κόδρου καὶ τοῦ Σόλωνος, καταθελχθεὶς ἐκ τῆς ὑπερόχου ἠθικῆς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, εἰκοσαετῆς ἐγένετο μαθητὴς αὐτοῦ, ἀφοῦ ἐγκατέλιπε τὴν ποίησιν, περὶ ἣν ἠσχολεῖτο, καὶ κατέκαυσε τὰ ποιήματά του, καίτοι ἀληθῶς εἶπεῖν οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτέχνης καὶ ὁ ποιητὴς μάλιστα προφήτης. Ἦτο δὲ 28 ἐτῶν, ὁπότε, καταβληθεὶς διὰ τὸν ἄδικον καὶ τραγικὸν θάνατον τοῦ μεγάλου διδασκάλου του, ἀπεδήμησεν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Κυρῆνην, τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὴν μεγάλην Ἑλλάδα, ὅπως ἐκ τοῦ σύνεργου γνωρίσῃ τὰς γνώμας τῶν Πυθαγορείων καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων. Πλήρης σοφίας 40οῦτης ἐπανέρχεται καὶ μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ προάστειον τῶν Ἀθηνῶν ἐν τοῖς κήποις τοῦ ἥρωος Ἀκαδήμου παρὰ τὸν Κολωνὸν ἰδρύει τῷ 387 π. Χ. ἐν ἰδίῳ κήπῳ, ἐν ᾧ καὶ βωμὸς τῶν Μουσῶν καὶ σύμπλεγμα Χαρίτων ἀνηγέρθη, τὴν πρώτην Ἀκαδημίαν, ἐν ᾗ ἐρευνοῦνται πάντα σχεδὸν τοῦ ἐπιστητοῦ τὰ μέρη, καλλιεργεῖται ἢ διὰ τῆς ἐπιστήμης ἀπόκτησις ἐλευθέρας προσωπικότητος καὶ προπαρασκευάζεται διὰ τῆς γνώσεως τοῦ ἀπολύτου ἰδεώδους καὶ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἀρετῶν ἢ εὐδαιμονία τῶν πολιτῶν. Ἡ ὑπέροχος αὕτη ἔρευνα καὶ ἡ ὑψίστη διδασκαλία ἐξηκολούθησαν ἀδιακόπως ἐπὶ ἑννέα ὀλοκλήρους αἰώνας, μέχρις οὗ ἐντολῇ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐκλείσθη ἡ Ἀκαδημία καὶ ἐξεδιώχθησαν ἐξ Ἑλλάδος οἱ σοφοί. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἐν τῇ Πλατωνικῇ Ἀκαδημίᾳ τὴν 7^{ην} Ἰουλιανῶν, ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Πλάτωνος, ἦγετο μεγάλη ἐορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ σοφοῦ ἰδρυτοῦ τῆς, τῆς εὐγενεστέρας ὄντως, ἀγνοτέρας καὶ ὠραιοτέρας φιλοσοφικῆς ἑλληνικῆς διανοίας τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας ἡ ἡμέρα τῶν γενεθλίων τοῦ Πλάτωνος ἐξηκολούθησεν ἐορταζομένη πανηγυρικῶς κατὰ διαταγὴν τῶν Μεδίκων καὶ ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅτε ἐκεῖ αἱ περὶ Πλάτωνος μελέται ἤρ-

ξαντο ἀναθάλλουσαι καὶ νέα Πλατωνικὴ Ἀκαδημία ἰδρυθεῖσα ἀνέλαβε τὴν συνέχισιν τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς περιφήμου παλαιᾶς τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τούτων καὶ τοῦ γεγονότος ὅτι καὶ αἱ ξέναι Ἀκαδημῖαι τιμῶσι τοὺς ἐξέχοντας ἄνδρας τῆς χώρας των, καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ἡ νεωτέρα Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν, δεχθεῖσα ὁμοφώνως τὴν πρότασιν τοῦ νῦν προέδρου αὐτῆς, ἀπεφάσισεν, ὅπως συνερχομένη κατ' ἔτος εἰς πανηγυρικὴν συνεδρίαν κατὰ τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τοῦ Πλάτωνος, συμπίπτουσιν πρὸς τὴν σήμερον 22^α Μαΐου, συνεχίση καὶ αὕτη ἑορτάζουσα ταύτην, ἐκφωνουμένης ὁμιλίας, λαμβανομένης ἐκ τῶν λαμπροτάτων δημιουργημάτων, τῶν ἐξόχως ἐπαιρόντων τὸ φρόνημα καὶ ἐξευγενιζόντων τὴν ψυχὴν, τοῦ μεγαλοφυοῦς ἐκείνου πνεύματος, καὶ ὡς εἰκός, τοῦ μεγάλου διδασκάλου αὐτοῦ, συμπαραστάτου καὶ ἐτέρου τῶν φρουρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος κατὰ τὴν πρὸς τὴν σημερινὴν Ἀκαδημίαν ἀνάβασιν, τοῦ Σωκράτους, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, ἢ περαιτέρω καὶ ἄλλων ἐκ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν τῆς αὐτῆς περιόδου τῆς ὑψίστης πνευματικῆς ἀκμῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, καταδεικνυομένης ἅμα οὕτω καὶ τῆς ἀδιασπάστου ἀλληλουχίας καὶ ἐνότητος τοῦ ἡμετέρου πρὸς τὸν πνευματικὸν βίον τῶν ἐνδόξων προγόνων.

Εἶναι, ὡς εὐνόητον, τιμὴ ὀφειλομένη ὑπὸ τῆς συνεχιζούσης νῦν τὸ ἔργον τῆς Πλατωνικῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν, ἅμα μὲν πρὸς τὸν συναγαγόντα ἐν ταύτῳ μετὰ τῶν τοῦ Σωκράτους ὑπερόχων γνωμῶν περὶ τοῦ θεμελιώδους προβλήματος τοῦ σκοποῦ τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ ἐξαιρετὰ προϊόντα τῆς διανοίας περὶ κόσμου πλασθέντος κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἠθικῆς διαβιώσεως τοῦ λαοῦ, τὰ πλήρη ὄντως θεμελιώδους ἀληθείας καὶ ἀνυπερβλήτου κύρους, περὶ ὧν ὁ Κάντιος ἔλεγεν, ὅτι οὐ μόνον τὴν φιλοσοφίαν ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ φιλοσοφεῖν ἠδύναντο νὰ διδάξωσιν· ἅμα δὲ πρὸς τὸν ἔξοχον πνευματικὸν ἡγέτην τὸν τελειότατον καλλιτέχνην τοῦ λόγου, τὸν ἐπιζητήσαντα νὰ συλλάβῃ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ διανοήσει καὶ τῇ ζωτικῇ αὐτοῦ ἐρεύνη οὐ μόνον τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ καὶ τὸν κόσμον ἅπαντα· τὸν γνωρίσαντα τὴν ἰδεώδη κοινωνίαν καὶ πολιτείαν, ἀγαγόντα δὲ εἰς τελειότητα τὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἦν μάλιστα καὶ ἐταύτιζε πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, ἐπιστέγασμα ὄντως τῆς ὅλης αὐτοῦ διδασκαλίας. Πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις πρῶτος παρεδέχθη τὴν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς γνώμην τοῦ Πυθαγόρου καὶ προσήνεγκε μάλιστα καὶ νέας περὶ αὐτῆς ἀποδείξεις· καὶ οὐτινος τέλος τὰ μὲν

διδάγματα τὰ ἐρμηνεύοντα τὸν κόσμον ὡς ἔργον λογικῆς αἰτίας, μετὰ σκοπιμότητος ρυθμιζούσης τὴν ὕλην, καθ' ἃ ὁ Ἰουστίνος λέγει: «Οὐκ ἀλλότριά εἰσι τῶν τοῦ Χριστοῦ», ἡ δὲ διδασκαλία, ὡς καὶ ἄλλων σοφῶν Ἑλλήνων, χριστιανῶν πρὸ Χριστοῦ ὡς καλοῦνται, κρίνεται ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος: «χρήσιμος πρὸς θεοσέβειαν προπαιδεία οὖσα τοῖς τὴν πίστιν δι' ἀποδείξεως καρπουμένοις».

Τοιοῦτου θείου ἀριστοκράτου τοῦ πνεύματος, θεμελιωτοῦ καὶ ἱεροφάντου ὑψίστων ἰδεῶν, ἀφθίτου δὲ δόξης ἀνδρός, ἐκλήθημεν σήμερον ἐν τῇ ἐστίᾳ ταύτῃ τῆς ἐρεῦνης τῆς ἀληθείας, τὴν γενέθλιον ἡμέραν νὰ ἐορτάσωμεν καὶ τιμήσωμεν, ἀναμιμνησκόμενοι τῆς τελειότητος τῶν γνωμῶν αὐτοῦ, οὐ μικρᾶς ἀξίας πρὸς ἀναβίωσιν, ἐξύψωσιν πνεύματος καὶ ἐξευγενισμόν ψυχῆς, ἀπαραιτήτων ὄντως καὶ τούτων παρ' ἡμῖν ἐν τῇ ἀναμενομένη ἀναγεννήσει καὶ ἀνασυγκροτήσει μετὰ τὴν πρόσφατον δουλείαν καὶ τοὺς παντοειδεῖς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς κινδύνους τῆς Πατρίδος. Μόνον διὰ μέσου τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἔλεγεν ὁ Kenyon, τὰ δύο σπουδαιότατα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ ζωτικότητα τῆς φυλῆς καὶ ἡ πειθαρχία, ἀμφότερα ὑψίστης σημασίας διὰ πᾶν πεπολιτισμένον Κράτος, εἶναι δυνατὸν ὡς ἄριστα νὰ ἐπιτευχθῶσιν.

Μεθ' ὃ ὁ Πρόεδρος λέγει τὰ ἐξῆς:

Ἄντιπρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἰωάννης Καλιτσουνάκης, βαθύς μελετητῆς καὶ ἐρευνητῆς τοῦ Πλάτωνος, ἔχει τὴν τιμὴν πρῶτος νὰ ἐγκαινιάσῃ σήμερον τὴν ἐορτὴν ταύτην διὰ λόγου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄ Πλάτων καὶ ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἰς τὸν σημερινὸν πολιτισμόν». Ὁ κ. Καλιτσουνάκης παρακαλεῖται νὰ λάβῃ τὸν λόγον.